

Ohlas Iz 26 LXX v Novém zákoně

Některé motivy či formulace připomínající Iz 26 LXX přejímá list Židům. Žd 10,27 mluví o „žáru ohně, který stráví Boží protivníky“ (πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοῦς ὑπεναντίους), užitá terminologie přitom nápadně připomíná Iz 26,11 LXX („oheň pozře protivníky“ πῦρ τοῦς ὑπεναντίους ἔδεται). Také část formulace z výroku Iz 26,20 LXX, který se týká brzkého příchodu Božího hněvu („Skrýj se na krátko kratičko, dokud nepřejde Pánův hněv“, ἀποκρύβηθι μικρὸν ὅσον ὅσον ἕως ἂν παρέλθῃ ἡ ὀργὴ κυρίου), mohla do jisté míry ovlivnit formulaci verše Žd 10,37: „Už jen totiž *krátko, kratičko*, přijde ten, který má přijít, a neopozdí“ (ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἤξει καὶ οὐ χρονίσει; druhá část citace vychází z Abk 2,3).

Text Iz 26,19 LXX o tom, že „vstanou mrtví a procitnou ti, kdo jsou v hrobech“ (ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις) jistě nachází rezonanci na mnoha místech evangelíí (Mt 11,5; L 7,22; Mt 27,52; J 5,28 a samozřejmě texty vztahující se k velikonočnímu událostem). Nejde však o přímou citaci či převzetí Iz 26 LXX.

Verš 2Tm 2,19 o tom, že se má odvrátit od nespravedlnosti „každý, kdo vzývá jméno Páně“ (πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου) je formulačně i tematicky blízký verši Iz 26,13 LXX, který se obrací na Hospodina slovy: „Pane, jiného kromě tebe nemáme, tvé jméno vzýváme“ (κύριε ἐκτὸς σοῦ ἄλλον οὐκ οἶδαμεν τὸ ὄνομά σου ὀνομάζομεν).

LXX**MT**

27 ¹Onoho dne Bůh zasáhne svatým, velkým a mocným mečem draka, hada prchajícího, draka, hada křivého, a zabije toho draka.

²Onoho dne [bude] vinice krásná, [předmět] touhy, takže se o ní začne [zpívat]. ³Já, [ó] město mocné, město obležené, marně ho budu zavražďovat. Bude totiž zajato za noci, za dne pak

27 ¹V onen den Hospodin zasáhne svým tvrdým, velkým a pevným mečem Livjátana, hada mrštného, a Livjátana, hada zkrouceného, a zabije netvora, který je v moři.

²V onen den – vinice šumivého vína – zapějte o ni! ³Já, *Hospodin*, ji střežím, po [všechny] okamžiky ji budu zavražďovat, aby ji [nikdo] nezasáhl, nocí i dnem ji budu střežit.

27,1 Coby přívlastek „meče“ (f.) čte LXX nikoli „tvrdá“ (קשה), nýbrž „svatá“ (קדשה) [D±]. | „Drak“ (δράκων) je v LXX standardní překlad pro „Livjátana“ (jen Jb 3,8 překládá κῆτος), často i pro „netvora“ (תנין) zmíněného zde na konci verše. | V MT je „Livjátan“ charakterizován jako had „mrštný/útočný“ (ברח; *scriptio plena* בריח, viz Jb 26,13), LXX ovšem toto adj. vokalizuje jako part. slovesa „prchat“ [D↔]. | LXX interpretuje *hapleg*. עקלתון (nejspíš „zkroucený“) ve významu „křivý/křiváček“.

27,2 V LXX je přívlastek vinice (v řeč. m.) adj. „krásný“ (καλός) a subst. „[předmět] touhy“ (ἐπιθύμημα). Jde nejspíš o dvojí překlad slova „žádost/žádoucí“ (חמד; viz BHS; HUBP-Iz) [T+]. Dlužno ovšem přiznat, že v BHK (i v L) je tvar חמר („pění/kvasit/bouřit“; a též IQIsa^a má part. חומר). Dle dobře dochovaných hebr. rkp jde tedy spíš o vinici, jež dává šumivé víno. Předloha LXX však mohla odpovídat BHS. | Počítal bych, že předloha obsahovala na konci verše ענורי, nebylo čteno dle vokalizace MT jako imp. „zapějte o ni“, spíš jako neosobní pf. „začali zpívat/odvětili“ (ἐξάρχεν v souzvislosti s vedením zpěvu též Ex 15,21; Nu 21,17; 1S 18,7 atd.). Řec. κατ' αὐτῆς zde vyjadřuje spíš „na její adresu“, proto překládáme „o ní“, nikoli „proti ní“. | Ačkoli „vinice“ je maskulinum (v hebr. i řeč.), zde i dále se o ní hovoří za použití feminina. Snad že pro autora je vinice přirozeně metaforou pro zemi/město (Blenkinsopp, 2000, s. 373).

27,3 LXX nereflektuje Boží jméno. | Také nečte בצרה (v MT vokalizaci: „jsem její strážce/střežím ji“), nýbrž בצורה („obležená“) jako v 1,8 (SD^k, s. 2572) [D≡]. Odtud mohlo vzejít LXX doplnění, jako snaha o identifikaci mluvčího (Hospodin), aby nebyl začátek verše chápán jako: „já jsem obležená“ [T+]. | „Po [všechny] okamžiky“ (לרגעים), tj. stále/opakovaně, převádí LXX ve smyslu „stále/marně“ (SD^k, s. 2572), pokud ovšem nevychází ze čtení לריקם („naprázdno“; Gray, 1912, s. 455). | Část verše obsahující sloveso „zasáhnout/navštívit/potrestat“ (פקד) je interpretována jako hrozba, nikoli příslib ochrany. | K motivu stržení hradeb došel překladatel připojením חמה

padnou hradby. ⁴Není [země], která by ho nenapadla. Kdo mne ustanoví, abych hlídal stéblo na poli? Kvůli této válčící [zemi] jsem ho vydal. Proto tedy učinil Pán Bůh všechno, co ustanovil. Shořelo jsem. ⁵Budou křičet ti, kdo v něm přebývají: Uzavřeme s ním mír! Uzavřeme mír!

⁶Ti, kdo přicházejí, jsou děti Jákoba. Vypučí a vykvete Izrael a celá obydlená země bude naplněna jeho plody. ⁷Cožpak tak jako on sám udeřil, nebude i on zasažen? A tak jako on sám zabil, nebude zabit? ⁸S bojem

^{3/4}Vztek ^{4/4}nemám. Kdo mi dá bodláčí, trní do války? Vyкроčím do ní, zapálím ji naráz! ⁵Nebo se chopí mé záštity, uzavře se mnou mír, mír se mnou uzavře.

⁶Přicházejí [dny], zakoření Jákob, vykvete a vypučí Izrael a naplní tvář světa plody. ⁷Zdalipak ho bil tak, jako byl zbit ten, kdo jeho bil? Cožpak byl zabit tak jako ti, kdo jím byli zabiti? ⁸Tím, že jsi ji odvál a že jsi ji vy-

(„vztek“ v MT) z v. 4, vokalizovaného jako „hradba“. Na místě, kde MT čte „střežím ji“ (אצורה), LXX předpokládá spíš sloveso „ohrožovat/sevřít“ (צור/צורר) a interpretuje je volně (SD^K, s. 2572) [D±].

27,4 LXX se snaží mnohými doplňky interpretovat nepřiliš jasný hebr. text [T+]. Přitom převádí יתני nikoli jako „dá mi“, nýbrž „dá/ustanoví mne“, také nečte „bodláčí, trní“ (שמיר שיח), ale „hlídač trní“ (שמור שיח; v 1QIsa^a je שומיר ושיח, jde však o porušený text), odtud parafráze: „Kdo mne ustanoví, abych hlídal stéblo.“ | MT přiřazuje „ve válce/do války“ k bodláčí a trní. Následná slova pak lze interpretovat „vykročím do ní“ (tj. do války), nebo „zakročím proti ní“ (tj. městu). Užití sloveso (פשע) je ovšem *halpleg*. (jeví se příbuzné s též *halpleg*. „krok“ v 1S 20,3), dá se předpokládat, že LXX v nevokalizovaném textu čte sloveso „vzbouřit se“ (פשע). Jak však dochází ke své interpretaci, není jasné. Nedá se vyloučit, že se snaží dát aspoň nějaký smysl textu nepřiliš srozumitelnému [T?].

27,5 „Budou křičet ti, kdo v něm přebývají“ může být volný převod slov „běda tomu, kdo se chopil mé záštity“ (אוי חזק במעווי), nikoli MT „nebo se chopí mé záštity“ (או יהזק במעווי) (SD^K, s. 2572) [D±].

27,6 „Děti“, coby převod metafory [T→], může být důsledkem čtení „kořínky/výhonky“ (שרשי) místo slovesa „zakoření“ (impf. ישרש) [D±]. LXX^{Zi} na začátku verše čte „[vy] přicházející, děti Jákoba!“ (dle toho BA). Překlad výše spolu s NETS a SD volí jinou interpunkci, potažmo interpretaci.

27,7 MT je tvořen působivou kombinací aktivních i pasivních tvarů sloves „bít/udeřit“ (hi בכה) a „zabít“ (הרג) a příbuzných substantiv, která však připouští řadu výkladových možností (podměttem bití či zabíjení může být Bůh i nepřítel, v důsledku

a káráním je vyžene. Nebyl jsi to ty, kdo jsi krutým duchem osnoval zabít je duchem rozhořčení?

⁹Proto bude odňata nepravost Jákoba, a toto je jeho požehnání, až odejmu jeho hřích, až položí všechny kameny oltáře a rozdrť je na jemný prach. A nezůstanou jejich stromy a jejich modly budou rozdrčeny jako les, do daleka. ¹⁰Stádo, které tam přebývalo, bude zanechané jako opuštěné stádo. A bude po dlouhou dobu pastvou, a budou tam odpočívat. ¹¹A po čase v něm nebude žádná zeleň, protože uschne. Ženy přicházející od [této] podívané, pojďte sem! Není to totiž lid, který má chápavost, proto se neslituje ten, kdo je učinil, ani ten, kdo je utvořil, se nesmiluje.

hnal, jsi s ní vedl spor, odstranil [ji] svým krutým duchem v den východního větru.

⁹Proto tím bude usmířena nepravost Jákoba. A to bude celé ovoce odnětí jeho hříchu, až naloží se všemi kameny oltáře jako s roztlučenými kameny vápence. Neobstojí posvátné kůly ani kadidlové oltářiky. ^{9/10}Neboť opevněné město bude osamocené, ^{10/10}, přibýtek odvržený a opuštěný jako poušť. Bude se tam pást tele a bude tam uléhat ^{11/10} a učiní konec jeho větvím. ^{11/11}Až uschne jeho žeň, polámou se. Přijdou ženy [a] zapálí ho. Neboť to není lid, který by měl chápavost, proto se nad ním neslituje ten, kdo ho učinil a utvořil ho, se nad ním nesmiluje.

toho předmětem obou těchto činností může být nepřítel i Izrael). Interpretace LXX srovnává to, jak bije útočník, s tím, jak on sám bude nakonec zbit (SD^K, s. 2573).

27,8 MT se opět zaměřuje na vinici (f.). LXX převádí volně a aplikuje obraz zničení na odstranění nepřátel.

27,9–11 LXX převádí opět volně a dělí verše jinak než MT.

27,9 „Posvátné kůly“ jsou převáděny jako „stromy“ a „kadidlové oltářiky“ jako „modly“ (resp. „ohavnosti“), tak jako v 17,8. | Převod „budou rozdrčeny jako les“ může být dán chápáním בצורה („opevněné“; v MT už v. 10) jako tvaru slovesa בצר ve smyslu „zredukovat/uměnit“ (SD^K, s. 2573) a zároveň čtením כיער („jako les“) místo כי עיר („neboť město“) [D±]. Záměna město/les je doložena už v 22,8.

27,10 Volné zapracování motivu „stáda“ může dle SD^K (s. 2573) být dáno tím, že slova „přibýtek/sídlo“ (נוה) a „poušť“ (מדבר) snadno vzbuzují takovou asociaci.

27,11 Začátek verše se vztahuje k městu (f.): dle LXX „v něm“ (dosl. „v ní“) nebude zeleň; dle MT bude konec „jeho“ (dosl. „jejím“) větvím. | Přicházející ženy budou dle MT מאירות אותה („pálící [part. hi אור] jí“, tj. město/vinici – viz pozn. k v. 2). LXX čte spíš מראות אתיו („od vidění, pojďte“) (SD^K, s. 2574) [D±].